

LETNO POROČILO SVETA ZA RADIODIFUZIJO ZA OBDOBJE 2017/2018

(maj 2017 – september 2018)

Ljubljana, december 2018

I. UVODNE UGOTOVITVE

Radiodifuzna medija, radio in televizija, sta v slovenski družbi še vedno izjemno pomembna. Čeprav se vpliv novejših oblik komuniciranja preko svetovnega spleta povečuje in postopoma povečuje tudi svoj vpliv, sta radiodifuzna medija še vedno medija s prevladujočim vplivom na javno mnenje.

Dejstvo je, da kot vse bolj pomemben medij deluje tudi cela vrsta spletnih strani in družabna omrežja (Facebook, Twitter,...), ki sicer niso medij v ožjem pomenu besede in zato za vse spletne medije tudi ne velja vrsta zahtev, ki jih naši radiodifuzni mediji morajo spoštovati. Zato so se s postopno naraščajočo močjo spletnih medijev težave in izzivi regulacije radiodifuznih medijev povečale, razmere na oglaševalskem trgu pa precej zaostrele.

Kot pri vseh prebojih novih tehnologij, je že mogoče opaziti, da se po hitri rasti in razvoju spleta po letu 2000, rast števila uporabnikov v zadnjih štirih letih postopoma umirja in je mogoče pričakovati, da smo zelo blizu ali celo že na točki vzdržnega ravnovesja.

Pri tem je treba vedeti, da nekakšno naravno ogrado našemu medijskemu prostoru predstavlja jezik, v medijskem smislu pa je temu treba prišteti še izjemno majhen trg, ki z ekonomskega vidika skoraj onemogoča bolj zahtevno lastno medijsko produkcijo, ki bi bila namenjena zgolj spletu in ki bi lahko konkurirala obstoječim radijskim in televizijskim programom.

Zaradi vsega naštetega je mogoče predvidevati, da bosta televizija in radio še kar nekaj časa ostala zelo pomembna sestavna dela našega medijskega prostora.

Namen poročila ni v obširnem razlaganju statističnih podatkov, ki so vsakomur javno dostopni, kot tudi ne globlje poseganje v samo strokovno področje, ki ga Svet za radiodifuzijo usklajuje skupaj z Agencijo za komunikacijska omrežja in storitve in Ministrstvom za kulturo v zvezi s samimi postopki, ki v njih sodelujemo. Namen poročila je jasno in kratko predstaviti problematiko na tem področju, ki pomembno vpliva tako na javno mnenje, kot na ohranjanje in prepoznavnost kulture v naši družbi in želi opozoriti na izzive, ki so pred nami in so povezani s pogoji delovanja v novi medijski realnosti.

Svet zato ocenjuje, da je nujno, da težave in mehanizme, ki delujejo v medijskem prostoru, vsi, ki lahko prispevamo k izboljšanju stanja, dobro razumemo. Razumevanje področja je pomembno tudi zato, ker je s stališča urejanja medsebojnih odnosov regulacija medijev najverjetneje ena najbolj občutljivih vsebin. Z ustavo nam je namreč zagotovljena svoboda izražanja misli, govora in javnega nastopanja, tiska in drugih oblik javnega obveščanja in lahko vsakdo svobodno zbira, sprejema in širi vesti in mnenja. Kar je zelo široko odprta vzajemna zaveza, ki prav zaradi svoje široke odprtosti in vzajemnosti hitro trči v pravice drugega ali drugih.

Svet za radiodifuzijo bi rad opozoril na dogajanje, ki bi mu bilo treba po mnenju Sveta v prihodnosti posvetiti več pozornosti. Po mnenju Sveta veliko težavo predstavljajo nekateri radiodifuzni mediji, ki močno vplivajo na javno mnenje, a mnogokrat v lovu na senzacije in vse

slabo, kar se zgodi, objavljajo slabo preverjene slabe novice in so s tem permanentno v vlogi intenzivnega kritika vsega, kar kot družba smo.

Dokler so, četudi slabe novice, ustrezno preverjene in je poročanje skladno z dobro prakso odgovornega novinarstva, s kritiko ni nič narobe. Nasprotno, poštena in konstruktivna kritika je zaželena in nujna za skladen razvoj in čim hitrejšo odpravljanje anomalij, ki se pojavljajo v družbi. Svet se vsekakor zaveda temeljnih vrednot demokratične družbe in svobode govora, vendar hkrati opozarja, da svoboda govora ne pomeni svobode razširjanja mnenj, ki se gledalcem ali poslušalcem predstavljajo kot dejstva, kot tudi še ne pomeni pravice razširjanja polresnic ali neresnic.

Svet poudarja, da mediji v veliki meri oblikujejo sliko in predstavo ljudi o objektivni stvarnosti stanja v družbi in da medijem njihova družbena vloga nalaga veliko odgovornost. Svet ocenjuje, da se nekateri mediji sprejete odgovornosti mnogokrat ne zavedajo v celoti.

Tako se mediji dobrim novicam večkrat radi izognejo, slabim pa prevečkrat pripišejo nesorazmerno velik pomen. Z vztrajnim izbiranjem slabih in še slabših novic ter pretiranim senzacionalizmom slabih novic in posledičnim sklepanjem iz posamičnega na splošno, mediji med gledalci in poslušalci postopoma ustvarjajo predstavo in sliko stanja v družbi, ki je po več letih tovrstne prakse lahko močno izkrivljena in bistveno drugačna od dejanskega stanja.

Svet zato ne more zanikati večje stopnje verjetnosti, da nekateri mediji s takim načinom poročanja namerno ustvarjajo družbeno destruktivno »stereotipno grožnjo«, katere žrtve smo mi vsi in katere posledice so dejansko slabšanje razmer v družbi, kot mehanizem stereotipne grožnje sam po sebi deluje.

Čeprav zakon lastniško in uredniško funkcijo vsakega medija eksplicitno ločuje, se mnogokrat zdi, da je to sicer zelo jasno zapisano zakonsko določilo zgolj pobožna želja zakonodajalca, vpliv lastnika na uredniško politiko pa izjemno težko sledljiv in dokazljiv. Prav zato je »stereotipna grožnja« nekaterih medijev z velikim vplivom na javno mnenje, še toliko bolj potrebna razmisleka, in če je le mogoče, tudi ukrepanja.

Svet za radiodifuzijo se zaveda, da je svoboda govora in medijev ena ključnih predpostavk demokratične družbe, obenem pa se je treba zavedati, da so mediji v demokraciji v vlogi družbenega nadzora vseh treh vej oblasti in so s tem neizbežno četrta veja oblasti. Vsak sistem za normalno in koristno delovanje, potrebuje regulacijo. Mediji pri tem niso nikakršna izjema. Če regulacije ni, tovrsten nereguliran sistem vodi v primeru medijev vodi v »mediokracijo« oziroma razpad sistema.

II. KLJUČNE SPREMEMBE

Svet za radiodifuzijo je v novi sestavi v prvem letu delovanja pripravil in opravil:

- a. Novi razpisi po obdobju 10 let, ko ni bilo razpisov za FM frekvence, kljub pomanjkanju na trgu in kljub temu, da so proste frekvence bile na voljo.
- b. Intenzivno sodelovanje z deležniki radijskega in televizijskega prostora in ustanovitev dveh stalnih delovnih skupin. Ustanovitev delovnih skupin, ki sta za Svet za radiodifuzijo posvetovalne narave, namenjeni pa povečanju demokratičnosti odločanja, kot tudi hitrejšemu prepoznavanju težav, s katerimi se soočajo deležniki radijskega in televizijskega trga.
 - i. Delovna skupina za radijsko problematiko, ki jo vodi predsednik Sveta za radiodifuzijo in njeni sodelujoči:
 1. Predsednik Sveta - Aleš Lipičnik
 2. Radio 1 - mreža
 3. Radio Aktual – mreža
 4. Združenje neodvisnih radijskih postaj (združenje lokalnih radijskih postaj)
 5. Radio City Maribor (lokalna radijska postaja)
 - ii. Člani delovne skupine za televizijsko problematiko, ki jo vodi predsednik Sveta za radiodifuzijo:
 1. Predsednik Sveta - Aleš Lipičnik
 2. RTV Slovenija
 3. Pro Plus
 4. Telekom
 5. Telemach
 6. A1
 7. Združenje malih kabelskih operaterjev (SI-KABEL)
 8. Zveza potrošnikov Slovenije
 9. Medijska zbornica (GZS)
- c. Povečano vključevanje strokovne in zainteresirane javnosti in aktivno iskanje rešitev na področju radijskih in televizijskih programov, sodelovanje pri poskusu spreminjanja zakonodaje in hitro ukrepanje v primeru anomalij in morebitnih škodljivih pojavov.

III. CILJI RAZVOJA RADIODIFUZNH MEDIJEV

Osnovni cilj Sveta za radiodifuzijo je zastopanje javnega interesa na področju radiodifuznih medijev. Ključne točke javnega interesa so povzete po obstoječem Zakonu o medijih in splošnih aktih, s stališča Sveta za radiodifuzijo, pa le te zadevajo v prvi vrsti uporabnike in posledično izdajatelje:

- a. Uporabniki - primarno
 - i. Skrb za ohranjanje ustvarjalnosti na področju medijev in s tem ohranjanje jezika in kulture kot dveh od treh elementov identitete naroda. Skrb za raven rabe slovenskega jezika v medijih.
 - ii. Skrb za čim večjo pluralnost medijskega prostora, s ciljem zagotavljanja čim večje pestrosti in svobodne izbire uporabnika.
 - iii. Skrb za čim bolj točno poročanje in spoštovanje novinarske etike.
 - iv. Skrb za uporabnike z vidika poštenosti (uporabnik v vlogi potrošnika).
- b. Izdajatelji – s predpostavko, da izdajatelji razumejo in sledijo vsem točkam javnega interesa, ki opredeljuje uporabnike, moramo pri izdajateljih poskrbeti za:
 - i. Skrb za predvidljivo okolje, v katerem radiodifuzni mediji lahko planirajo in delajo.
 - ii. Skrb za uravnoteženo (vzdržno) stanje na trgu radiodifuznih medijev brez izkrivljanja konkurence.
 - iii. Urejen odnos radiodifuznih medijev posebnega pomena z državo in jasna opredelitev interesa države.
 - iv. Urejena in jasna pravila izvajanja nadzora.
- c. Svet za radiodifuzijo je neodvisno strokovno telo imenovano s strani Državnega zbora. Slovenski Svet je trenutno v izrazito deprivilegiranem položaju tudi glede na istovrstna strokovna telesa v tujini. Tako je med drugim Svetu onemogočeno sodelovanje na mednarodnih strokovnih srečanjih istovrstnih teles in s tem onemogočena izmenjava izkušenj in dobrih praks. Kar močno ovira delo Sveta. Člane Sveta trenutna razlaga Odloka o ustanovitvi opredeljuje kot javne uslužbenke, kar seveda ne drži, saj je funkcija člana Sveta celo nezdržljiva z zaposlitvijo v javni upravi in člani večine dohodkov za preživljanje ne pridobijo z delom v Svetu. Trenutna razlaga Odloka o ustanovitvi Sveta za radiodifuzijo je v nasprotju z Zakonom o medijih, saj je Svet opredeljen kot neodvisno strokovno telo, za katero po nalogu Sveta sredstva zagotavlja agencija (103. člen ZMED). Svet po trenutni razlagi tako ne more upravljati svojih sredstev, kot to jasno narekuje Zakon o medijih, kar postavlja pod vprašaj strokovno neodvisnost, kar je temeljna predpostavka, na kateri temelji delovanje Sveta. Svet je že večkrat pozval k odpravi neskladij.

IV. NAJVEČJE TEŽAVE PODROČJA IN NEKAJ PREDLAGANIH REŠITEV

A. KLJUČNI PROBLEMI TA TRENUTEK

- a. TV.
 - i. Nevarnost medijske koncentracije in posledičnega vpliva na javno mnenje, ki je ni nihče ugotavljal. Prevzem Pro Plus.
 - ii. Stereotipna grožnja medijev z velikim vplivom na javno mnenje.
 - iii. Obvezni paket za uporabnike »must-carry« in »slovenski paket«.
 - iv. Soodvisnost problematike paketov z vsebino seznama posebnega pomena za televizijski prenos.
 - v. Tuji programi v slovenskem jeziku, kjer ni nadzora nad rabo slovenskega jezika.
- b. Radio.
 - i. Trend vse večje koncentracije na trgu radijskih izdajateljev, izginjanje manjših radijskih postaj z manjšimi območji pokrivanja, konkurenca spletnih medijev in odnos radijske mreže proti manjšim radijskim postajam, ki delujejo lokalno.
 - ii. Neurejene razmere z italijanskimi radijskimi postajami – tožbe italijanskih radijskih postaj.
 - iii. Na področju FM frekvenc ni več pravih možnosti širitve.
- c. Enotna problematika.
 - i. Točnost poročanja.
 - ii. Trend izogibanja izdajateljev doseganju deležev lastne produkcije in deležem slovenske glasbe oziroma slovenskih avdiovizualnih del.
 - iii. Domnevno ustvarjanje neenakih pogojev na trgu izdajateljev v povezavi z načinom dela kolektivnih organizacij za zaščito avtorskih pravic.

B. KORAKI NAPREJ IN NEKATERI PREDLOGI REŠITEV

a. Rešitve za televizijo

- i. **PREVZEMI.** Sprememba zakonodaje bi morala opredeliti pogoje, pod katerimi so mogoči prevzemi izdajateljev, in metodologijo za ugotavljanje prevladujočega položaja na področju medijev in njihovega vpliva na javno mnenje.

Zakonodaja bi morala pri tem nujno upoštevati povezanost oseb in ugotavljanja dejanskih lastnikov. Trenutna zakonodaja s tega področja je skoraj neuporabna, ker je med drugim tudi »tehnološko zastarela«, saj med drugim regulira tehnologijo, ki se že deset let ne uporabljamo

več. Svet ne oporeka dejstvu, da vlaganja v medijski prostor potrebujemo, vendar mora nova zakonodaja natančno opredeliti pogoje, ki bodo omogočali vlaganja brez velikih tveganj za nastanek tržnih ali medijskih monopolnih stanj. Posledice predvsem slednje so lahko katastrofalne.

- ii. **STEREOTIPNA GROŽNJA.** Svet meni, da najverjetneje potrebujemo resen razmislek in analizo stanja, če nekateri naši mediji ne delujejo kot tipična družbeno izredno škodljiva »stereotipna grožnja«. Stereotipna grožnja je pojav, ko posameznik, skupina ljudi ali organizacija z določeno stopnjo avtoritete, kar v konkretnem primeru predstavlja medij oziroma izdajatelj, z vztrajnim ponavljanjem negativnih informacij o vsem, kjer se le pokaže najmanjša priložnost za to, permanentno širi prepričanje, ki stigmatizira skupino ljudi in v kar začnejo napadeni ljudje postopoma verjeti. Tako npr. medij z vztrajnim širjenjem negativnih novic in zamolčanjem dobrih, postopoma lahko prepriča ljudi, da so vsi ali velika večina naših politikov obremenjeni s korupcijo, da ni več nikogar, ki bi delal v interesu državljanov, da sodstvo, zdravstvo, šolstvo ... ni vredno našega zaupanja, ker so pokvarjeni ali pa v najboljšem primeru samo popolnoma nesposobni.

Ker tovrstni mediji pri kritiki ne izbirajo politične strani, ki jo napadajo, s tem pri gledalcih lahko ustvarjajo lažen vtis objektivnosti. Dlje časa trajajoča »stereotipna grožnja« uporabniku izkrivlja sliko objektivne stvarnosti stanja v družbi in ljudi postopoma odvrča od aktivnega sodelovanja v družbenem življenju ter ustvarja nezaupanje v vse, kar pravzaprav kot skupnost in država smo.

»Stereotipna grožnja« po mnenju Sveta predstavlja zelo škodljivo obliko zavajanja in medijskega nasilja nad uporabniki.

- iii. **PAKETI OPERATERJEV.** Sprememba zakonodaje bi morala urediti področje televizijskih paketov v shemah operaterjev in s tem urediti odnos na relaciji izdajatelj, operater, uporabnik (potrošnik) – »obvezni paket«, na drugi strani pa uravnovežiti medsebojni odnos izdajateljev, ki ne sodijo v sklop programov »obveznega paketa« in jih opredeljuje trenutni 105. člen Zakona o medijih – »slovenski paket«. Trenutno stanje vsem uporabnikom storitev kabelskih in IP operaterjev nalaga obvezno plačevanje nekaterih komercialnih programov v shemah osnovnih programskih paketih operaterjev.

Poleg odnosa na relaciji operater - uporabnik in uvedbe zakonsko predpisanega minimalnega paketa, bi morala nova zakonodaja urediti

tudi stanje izenačenja pogojev za vse komercialne programe, vpisane v razvid medijev v RS po 105. členu Zakona o medijih.

- iv. **SEZNAM POMEMBNEJŠIH DOGODKOV ZA TV PRENOS.** Posledično, a podredno, je s spremembo zakonodaje, opisane pod točko iii., mogoča smiselna in sprejemljiva rešitev problema pomembnejših dogodkov za televizijski prenos, ki jih opredeljuje 34. člen ZAvMS, kar trenutno predstavlja težko rešljiv problem, saj se zakonsko usklajene rešitve s katero ne bi tvegali, da nekatere sicer pomembne vsebine gledalcem sploh ne bodo na voljo, v praksi brez določene stopnje samoiniciativne improvizacije sploh ni mogoče pripraviti. Svet je namreč sprejel osnutek seznama pomembnejših dogodkov za televizijski prenos, vendar je moral pridobiti zaveze, da bodo izdajatelji vsebine predvajali.
- v. **RABA SLOVENSKEGA JEZIKA.** Trenutno imamo v programskih shemah operaterjev več kot osemdeset odstotkov programov, ki uporabljajo slovenski jezik, rabe slovenskega jezika pa kljub temu, da je raba slovenskega jezika prav v teh medijih pogosto izredno slaba, ne moremo nadzorovati. Kar je izredno slabo, posebej še, če vemo, da so gledalci mnogih tujih programov otroci, ki se jezika še učijo.

Sprememba medijske zakonodaje bi morala omogočiti nadzor rabe slovenskega jezika za tuje televizijske programe v shemah slovenskih operaterjev.

b. Rešitve za radio

- i. **KONKURENČNOST TRGA.** Ugotovitev in ureditev stanja razmerij radijskih mrež in manjših radijskih postaj in sprejetje nujnih ukrepov v skladu z že sprejeto načelno odločitvijo, da želimo ohraniti manjše radijske postaje, ki delujejo lokalno. Stanje je obremenjeno z visoko stopnjo nasprotovanja na relaciji manjših radijskih postaj proti mrežam in visoko stopnjo nezadovoljstva na obeh straneh. Trg je ogrožen tudi z naraščajočo konkurenco spletnih medijev. Težavam na tem področju ni videti konca.

Svet je prepričan, da je treba pospešeno pristopiti k reševanju stanja. Dolgoročno gledano, pa je stanje brez bistvenih sprememb tehnološke platforme, širitve prostora za izdajatelje na DAB+ in opustitev FM frekvenc za komercialne radijske postaje skoraj nerešljivo.

- ii. **DAB+.** Radijski trg z FM tehnologijo praktično ni več sposoben širitve in se zato giblje v smer koncentracije medijske in tržne moči, kjer večji

postopoma prevzemajo manjše. Kar korak za korakom zmanjšuje pluralnost medijskega prostora. Zato obdobje do prehoda na DAB+ sprejemnike z datumom 22. 2. 2022 Svet razume kot prehodno obdobje, v katerem je potrebno v skladu z že sprejeto odločitvijo zagotoviti preživetje manjšim radijskim postajam, ki delujejo v veliki večini lokalno. DAB+ sprejemniki in nova tehnologija bo poleg vseh tehnoloških prednosti, kot so večja zaščita proti motnjam pri prekrivanju signala, višja kakovost zvoka, nižja poraba energije na en program in s tem mnogo bolj ekološko delovanje, večje kapacitete in posledično več prostora za radijske programe in s tem posledično pocenitev samega razširjanja ter posledično tudi povečanje pluralnosti in ponudbe, vodi v vzpostavitev stanja normalne, zdrave konkurence, ki postavlja izdajatelje v mnogo bolj enakovreden položaj na trgu.

S preходом na digitalno tehnologijo bodo odpravljene mnoge anomalije, ki so se zaradi večjih in manjših napak, ki so se zgodile, kot posledica stihijskega pristopa podeljevanja FM frekvenc v preteklosti in nekaterim okoliščinam, kot je kriza v letih 2009 do 2013 in konkurenca spletnega oglaševanja. Krivde za nastalo stanje na področju radia ni mogoče pripisati posameznim izdajateljem in njihovem slabemu delu, temveč v veliki večini regulaciji brez ustrezne vizije razvoja in nekaterim spremljevalnim okoliščinam.

Povzetek trenutnega stanja je, da so se vse te nakopičene težave zbrale v kombinaciji okoliščin, ki uničujoče vplivajo na radijski medijski prostor pri nas.

Zato po mnenju Sveta potrebujemo pospešeno pripravo za prehod na novo tehnologijo sprejema radijskih programov DAB+:

1. Prepoved prodaje sprejemnikov brez DAB+ (EU direktiva že potrjena), potrebujemo čimprejšnjo implementacijo v našo zakonodajo kjer ne bi smeli čakati na zadnji rok za implementacijo.
2. Priprava vsega potrebnega za pripravo razpisov za ponudnike storitev razširjanja digitalnega radijskega signala – operaterjev, kjer potrebujemo liberalen pristop, saj omejevanje na zgolj enega ponudnika storitev po mnenju Sveta ni najboljša rešitev.
3. Priprava razpisov za prehod v nacionalno in regionalno shemo izdajateljev s petimi pokrajinami, čeprav nam število prostih frekvenc ta trenutek narekuje regionalno shemo sestavljeno iz treh delov.

Z uvajanjem DAB+ bo radio kot medij z mnogo večjo ponudbo in raznolikostjo mnogo pridobil tudi v odnosu na konkurenčne spletne medije, obenem pa bi moral prehod na digitalni način oddajanja dokončno urediti stanje konkurenčnosti med samimi izdajatelji radijskih programov.

Svet pri prehodu na digitalno razširjanje radijskih programov ni naklonjen ponovitvi napake pri prehodu na digitalno televizijo, kjer smo na področju televizije prestopili dobesedno zadnji in še to takrat, ko je to že postala dokončna zahteva EU leta 2010. Takratni izgovori, da se ljudem ne da ukvarjati s iskanjem programov na novih digitalnih shemah, da nimajo časa, da bi si iskali digitalne sprejemnike, ... Skratka, da gre za nepotrebno motnjo v sistemu, ki deluje dobro. Kar je seveda s stališča razvoja popolnoma zgrešen in napačen način razmišljanja, kar je danes popolnoma jasno vidno, načrtovalcem sprememb pa bi morali to razumeti že vsaj leta 2005.

Z odlašanjem na digitalno oddajanje pri sicer popolnoma neizbežnem koraku, smo dali čas vzporednim tehnologijam, da so prevzele glavino razširjanja televizijskih programov. Tako je oddajanje DVB-T za za prizemni »multiplex C« v upravljanju RTV Slovenija po odhodu Pop TV, Kanala A in Planet TV, ki so na ta korak umika počakali toliko časa, dokler odstotek gledalcev ni padel pod deset odstotkov. Tako je multiplex C praktično prazen in ni videti prave rešitve za sicer z državnimi sredstvi financirano infrastrukturo, saj je na oddajanje DVB-T v prizemnem sprejemanju televizijskih programov ostalo po nekaterih ocenah manj kot deset odstotkov uporabnikov.

Če bi bil prehod na digitalno oddajanje DVB-T televizijskih programov storjen vsak nekaj let prej in hkrati pripravljena nekoliko širša ponudba programov (kar se skoraj 10 let prepozno poskuša narediti s plačljivo shemo v multipleksu C), kar prizemno digitalno omrežje omogoča, bi bil odstotek gledalcev na prizemnem razširjanju tudi danes precej višji, kar bi razmerja moči med operaterji in izdajatelji obdržalo v precej bolj stabilnem ravnovesju. Sicer je Svet letos potrdil programe, ki naj bi jih uvrstili v »multipleks C« in ki naj bi bil cenejša različica osnovnih paketov v ponudbi kabelskih in IP operaterjev. Upamo in verjamemo, da lahko rešimo DVB-T »multiplex C« z nizkocenovno plačljivo shemo, čeprav se hkrati bojimo, da je priložnost na tem področju dokončno zamujena.

Zato Svet želi, da se vsi v popolnosti zavedamo, da je glede na stanje v EU, prehod na DAB+ neizbežen in da s tem, ko čakamo, spet izgubljammo tako v tehnološkem smislu, vsekakor pa se tovrstne napake še mnogo bolj usodno pokažejo v vsebinskem smislu. Zakaj je treba z uvedbo digitalnega radia zares pohiteti?

- Ohranjanje pluralnosti medijskega prostora, ker v obstoječem stanju manjše radijske postaje propadajo ena za drugo in se prodajajo večjim. Če bomo čakali predolgo, manjših radijskih postaj, ki delujejo lokalno, ob tem trendu, v nekaj letih več ne bo.
 - Težave s »priposestvovanimi frekvencami« bodo na področju frekvenc za digitalno audio oddajanje (DAB+) predvsem na meji z Italijo še večje, kot so z obstoječimi na področju FM frekvenc za radio.
 - Znižanje stroškov oddajanja, energetske mnogo bolj učinkovito delovanje radijskih postaj, boljše kvaliteto zvoka, večja območja pokrivanja...
 - Postajali bomo in smo že odlagališče za zastarelo tehnologijo. Avto, ki ga kupec kupi danes in nima DAB+ sprejemnika, bo z veliko stopnjo verjetnosti v največ petih letih v mnogih regijah EU onemel.
- iii. **ITALIJA.** Ureditev odnosov s sosednjo Italijo, ki ni podpisnica Ženevske pogodbe in ne uporablja mednarodno usklajenih frekvenc. Tožbe slovenskih radijskih postaj s strani italijanskih za motenje posesti so zato po mnenju Sveta zelo sporne, praksa italijanskih sodišč, kjer italijanske postaje tožijo naše radijske postaje, pa govori drugače, saj naše radijske postaje tožbe za motenje posesti v Italiji po pravilu izgubljajo.

Svet meni, da v primeru, da tožene slovenske radijske postaje delajo v skladu z izdanimi dovoljenji, ki jim jih je po mednarodni uskladitvi izdala Agencija v skladu s svojimi pooblastili in v skladu z Zakonom, je država kot lastnik frekvenc, ki jih je dala v uporabo radijskim postajam, po mnenju Sveta dolžna prevzeti vsa bremena tožb in s tem povezanih stroškov, naše tožene radijske postaje pa morajo v tem procesu sodelovati. Vsekakor pa moramo na meddržavni ravni priti do dogovora, ki bo tovrstno prakso prekinil.

Pomislek, ki se navezuje na točko razvoj digitalnega radia gre tudi v smeri problematike, ki se bo tudi po uvedbi DAB+ nadaljevala, če ne bomo čim prej začeli uporabljati DAB+ frekvenc, ki so na voljo v obmejnem območju z Italijo in so mednarodno usklajene. Če nas bodo pri uporabi Italijani prehiteli, se bo težava motenja posesti po praksi FM frekvenc nadaljevala tudi pri digitalnem načinu oddajanja, s tem, da bo pri digitalnem oddajanju težava zaradi same tehnologije še večja in bo prizadela precej večje število radijskih postaj naenkrat.

c. Skupne rešitve

- i. **NETOČNO POROČANJE.** Razširjanje netočnih informacij je negativen pojav, ki dolgoročno močno vpliva na zaupanje uporabnikov v medije, brez potrebe vznemirja javnost, zavaja, v primeru, da je žrtev napada posameznik, pa ga neupravičeno izpostavlja hudim pritiskom. Rezultat stanja, kjer ne nadziramo netočnega poročanja in njihovih posledic in jih posledično ne sankcioniramo, vodijo v stanje, ki je diametralno nasprotno želenemu. Na eni strani se med ljudi razširjajo laži, pol-laži in dezinformacije, ki sejejo nezaupanje in strah, ustvarjajo vtis izrednega stanja, obenem pa mediji, ki se tovrstnih neželenih praks poslužujejo, včasih dosegajo celo višje stopnje poslušnosti in gledanosti, kot tisti, ki se v svojem poročanju držijo pravil dobrega novinarstva in se trudijo v svojem poročanju ostati objektivni in točni. Razširjanje netočnih informacij je v mnogih primerih neposreden vzrok ali povod za sovražni govor, ki ga moramo po mnenju Sveta v takem primeru razumeti kot posledico in ne vzrok.

Že nekajkrat izraženo mnenje Sveta je, da Svet največje vsebinske težave ne vidi v sovražnem govoru, kot tudi ne vidi prave oprijemljive možnosti za regulacijo sovražnega govora, saj ga je, razen v zelo eksplicitnih primerih, zelo težko definirati, trk s svobodo govora pa je v vseh takih primerih neizbežen.

Svet pa vsekakor želi v čim večji meri odpraviti netočno poročanje in želi, da spremenjena medijska zakonodaja netočno poročanje sankcionira.

Svet je po priporočilih študijske skupine pri Evropski komisiji, kot tudi priporočil in izkušenj nekaterih drugih evropskih držav, pripravlja okvir metodologije za ugotavljanje točnosti poročanja. Že na podlagi dosedanjih ugotovitev lahko rečemo, da je nadzor točnosti poročanja vsekakor izvedljiv, dovolj natančen in ekspliciten, da bo v primeru implementacije v zakonodajo pomenil velik korak naprej v načinu obveščanja uporabnikov. Svet se zaveda, da je netočno poročanje skoraj nemogoče nadzirati v spletnih medijih in da bo ta del neizbežno ostal izziv za prihodnost. Hkrati se zavedamo, da prvi korak postavljene zahteve po točnem poročanju v klasičnih medijih, še ne pomeni rešitve te težave v celoti. Obstajajo celo pomisleki, da so mediji, ki so s tem regulirani, na ta način oškodovani. Svet je prepričan, da bo imel ta ukrep diametralno nasproten učinek in da bolj točno poročanje pomeni dolgoročno konkurenčno prednost klasičnih medijev, saj bo večja točnost poročanja nujno vodila k povečanju kredibilnosti tovrstnih medijev v očeh uporabnikov.

- ii. **DELEŽ DOMAČE PRODUKCIJE.** Svet se jasno opredeljuje za povečevanje deležev slovenskih ustvarjalcev, tako slovenske glasbe, kot tudi produkcije slovenskih avdiovizualnih del.

Ohranjanje ustvarjalnosti, jezika in kulture je za nas, kot enega najmanjših narodov v Evropi, vitalnega pomena in pomeni tudi zgodovinsko odgovornost do vseh tistih, ki so se stoletja borili za naš jezik in kulturo.

- iii. **KOLEKTIVNE ORGANIZACIJE.** Glede na stanje bodo dobrodošli predlogi za spremembo načina obračunavanja nadomestil za avtorske pravice medijem (SAZAS, IPF, ...), ki bo onemogočal skrivanje prihodkov za povezanimi osebami, kar je domnevno ena od temeljnih težav trenutnega stanja na tem področju. Svet za radiodifuzijo nima neposrednih pristojnosti do urejanja delovanja kolektivnih organizacij in se s to problematiko ukvarja zgolj na prošnjo delovne skupine in zgolj v tistem delu, ko gre za zagotavljanje enake obravnave radiodifuznih medijev s strani kolektivnih organizacij in s tem ohranjanja enakih pogojev za vse izdajatelje na trgu radiodifuznih medijev.

Glede na to, da imajo kolektivne organizacije status »obveznih« kolektivnih organizacij in so s tem zavezane k enaki obravnavi vseh medijev, ki so zavezanci za plačilo nadomestil avtorskih in sorodnih pravic, bi bilo poleg sprememb v načinu obračunavanja po mnenju Sveta treba zagotoviti tudi preglednost in transparentnost poslovanja kolektivnih organizacij in s tem nadzor nad enako obravnavo vseh radiodifuznih medijev.

Če kolektivne organizacije svoje naloge ne opravijo v skladu s položajem in obveznostmi, ki jo imajo, lahko s tem povzročajo izkrivljanje konkurence na medijskem trgu, kot tudi zmanjševanje interesa ustvarjalcev slovenskih avtorskih vsebin. Oba elementa sta za medijski trg velikega pomena, saj tako izkrivljanje konkurence, kot tudi zmanjševanje količine vsebin slovenske produkcije v medijskem prostoru izrazito negativno vplivata na medijski prostor.

Zato Svet želi, da kolektivne organizacije vse medije, ki so zavezanci za plačilo nadomestil uporabe avtorskih pravic, obravnavajo enako v skladu s svojo obveznostjo po enaki obravnavi, hkrati pa avtorjem, izvajalcem in producentom zagotavljajo ustrezna nadomestila in s tem čim bolj podpirajo slovensko avtorsko produkcijo.

V. POVZETEK

Svet za radiodifuzijo se trudi vzpostaviti stanje pravičnega, uravnoveženega, vzdržnega, pluralnega, politično čim bolj nevtralnega radiodifuznega medijskega prostora, kot tudi trga. Osnovni cilj je večja in predvsem bolj kakovostna izbira vsebin za uporabnika, ter mediji, ki spoštujejo pravice uporabnikov oziroma potrošnikov v skladu z evropsko in našo regulativo.

Za uporabnike želimo vsebine, ki silijo k razmišljanju in ne tistih, ki poneumljajo. Zato vsekakor želimo, da je poročanje medijev čim bolj točno. Želimo novice, ki poskušajo uporabnikom približati čim boljši približek objektivne stvarnosti, ne želimo pa potvarjanj, izkrivljanj, senzacionalizma in alarmantnih namigovanj, ki ustvarjajo permanenten občutek krize in izrednega stanja.

Zato vsekakor želimo, da se poroča tudi o stvareh, ki so v družbi dobre in na kar smo lahko kot posamezniki in skupnost ponosni, saj vsaka skupnost, kot tudi posameznik za rast in razvoj potrebuje uspehe, pohvalo in spodbudo.

S tem v nobenem smislu ne mislimo, da bi morali mediji zmanjšati stopnjo objektivne kritičnosti do tistih dogajanj v družbi, ki si kritiko zaslužijo. Vsekakor pa ne želimo, da se z netočnim in senzacionalističnim medijskim poročanjem in s stereotipno grožnjo načrtno podira zaupanje v našo skupnost in posameznike tudi v primerih, ko je popolnoma jasno, da za to ni pravih razlogov.

V medijih želimo čim več slovenske ustvarjalnosti, umetnosti in kulture nasploh. Želimo torej vse tisto, zaradi česar bo več razumevanja in empatije do vsega tistega, kar pravzaprav smo in bomo vsi skupaj in vsak kot posameznik, kot skupnost in kot narod lahko napredovali.

Svet za radiodifuzijo
predsednik
Aleš Lipičnik

Priloga:

PREGLED VSEBINSKIH SKLEPOV SRDF V OBDOBJU 2017/18 (od imenovanja nove sestave v aprilu 2017 do vključno 17. redne seje v septembru 2018):

Sistemski sklepi (obravnavajo širših in splošnejših tem):

- Javni posvet Sveta za radiodifuzijo z dne 19. 9. 2017 na temo javnega razpisa za podelitev radijskih frekvenc za analogno zvokovno radiodifuzijo za lokalne radijske programe ter problematike radijskih mrež (sklep 4. redne seje) – posledica so sklepi naslednjih treh alinej;
- Sklep o predlogu določitve datuma prehoda iz FM omrežja na DAB+ - 22. 2. 2022 – Dan druge tehnologije (5. seja). Sklep o pozivu prodajalcem je bil sprejet na 9. redni seji, po obravnavi na delovni skupini za področje radia;
- Poziv na RTV Slovenija k prenehanju zaračunavanja svojih vsebin ostalim izdajateljem (5. seja) in zadevni sklep (6. seja);
- Ustanovitev delovne skupine za področje radia (6. seja), do vključno septembra 2018 opravljenih 8 sestankov; na podlagi predlogov delovne skupine je Svet sprejel naslednje sklepe (v oklepajih so navedeni naslovniki):
 - i) 4 sklepi, sprejeti na 8. redni seji: podeljevanje dopolnilnih frekvenc (AKOS, MJU), popisovanje vsebin pri nadzorih (AKOS), višina sredstev za javne razpise za programe posebnega pomena (MK), javnost informacij o javnih razpisih (Informacijski pooblaščenec);
 - ii) 2 sklepa, sprejeti na 9. redni seji: upoštevanje izrednih okoliščin ob nadzoru dovoljenj in združevanje vsebin v dovoljenjih v sklope (AKOS), dopis za prodajalce avtomobilov in radijskih aparatov v zvezi s preходом na DAB (trgovci z avtomobili);
 - iii) 1 sklep, sprejet na 10. redni seji: preverjanje aktualnega stanja zaračunavanja radijskim postajam s strani kolektivnih organizacij (sklep glede SAZAS sprejet na 12. seji);
 - iv) 2 sklepa, sprejeta na 12. redni seji: sklep glede SAZAS (Združenje SAZAS, Urad za intelektualno lastnino), predlog za javno predstavitev plana glede mednarodnega usklajevanja frekvenc (AKOS);
 - v) 1 sklep, sprejet na 13. redni seji: predlog za javno objavo vseh mednarodno usklajenih frekvenc za analogni radio do konca leta 2018); na isti seji tudi sklep o dodatni obravnavi glede SAZAS;
 - vi) 2 sklepa, sprejeta na 14. redni seji: pobuda za spremembo ZEKom glede višine kazni za operaterje (MJU), priporočilo glede izvajanja nadzorov (AKOS); na isti seji izmenjava mnenj s SAZAS.
- Problematika PRO PLUS d.o.o.:
 - i) poziv k ponovni uvedbi postopka za podajo soglasja za pridobitev deleža s strani MK (pred 5. sejo, naslovniki Državni zbor, Državno pravobranilstvo, MK, AKOS);
 - ii) izmenjava stališč s predstavniki sklada KKR (Ludo Bammens) na 6. seji;

- iii) dodatna obravnava na 11. seji - sklep o pozivu na MK, naj poda vsebinsko obrazložitev sklepa o zavrženju, ter pozivu AVK, naj Svet vključi v postopke odločanja (mnenje o prevzemu je Svet na AVK poslal pred 12. sejo);
- iv) dodaten sklep o obveznosti odločanja o soglasju s strani MK je bil sprejet na 12. seji;
- Ustanovitev delovne skupine za področje televizije (8. seja) in sklep o razširitvi delovne skupine (12. seja). Opravljena sta bila dva sestanka, v zvezi z obravnavo na delovni skupini je Svet sprejel naslednje sklepe:
 - i) sklep o tem, da se bo sprejel sklep o zakonsko obveznem paketu na podlagi 112. člena ZMed - 8. seja;
 - ii) sklep o zakonsko obveznem paketu (delne ugotovitve delovne skupine) – 13. seja;
 - iii) sklep o interpretaciji 112. člena ZMed (deloma na podlagi ugotovitev delovne skupine) – 17. seja (naslovniki: MK, AKOS, Državni zbor, člani skupine);
- Priporočilo za RTV SLO glede prenehanja oddajanja v SD tehniki (priporočilo sprejeto pred 14. sejo, na 14. seji dodatni ugotovitveni sklep).

Pobude in vprašanja zainteresirane javnosti:

- Poziv za ukrepanje v zadevi Media24 (2. in 3. seja) - poziv poslan na IRSKM;
- Prošnja NEXT MEDIA d.o.o. za aktivno pomoč pri izvedbi razdružitve »Time-share« oddajanja ZDRP 107,8 MHz na lokaciji Plešivec (6. seja, dodatni sklep na 7. seji) – sklep o pozivu k izvedbi JR in dodatni sklep (AKOS);
- Pobudi Radio Cerkljevo (sistem dodatnih frekvenc) in Krajevna skupnost Podbrdo (razpisi) – seznaništev in sklep na predlog radijske skupine o dopolnilnih frekvencah (8. seja);
- Pobuda GIZ SNAVP v zvezi s kvotami po ZMed – seznaništev in zaveza o naknadnem vsebinskem sklepu (8. seja);
- Poziv Radio Ognjišče d.o.o. zaradi nepodeljevanja FM frekvenc – seznaništev in sklep o aktivnem delu SRDF (9. seja) – na to temo tudi odgovor na poizvedbo Varuha človekovih pravic (gl. točko Javni razpisi);
- Vprašanje Zavoda za razvoj neodvisnega radia glede FM razpisov in obravnave izdajateljev s prevladujočim položajem – seznaništev in sklep o upoštevanju problematike pri podaji mnenj za javne razpise (10. seja);
- Pobuda Domates d.o.o. za izvedbo JR za tv digitalne pravice na območju med Koprmo in Sečoveljami (14. seja) in pobuda na AKOS (gl. točko javni razpisi);
- Pobude za slišnost radijskih programov (17. seja) – seznaništev in pobuda na AKOS za izvedbo novih razpisov.

Seznam pomembnejših dogodkov za televizijski prenos (od 3. seje):

- na 4. seji sklep o izvedbi celotnega postopka brez upoštevanja dejanj Sveta v predhodni sestavi;
- na 6. seji opredelitev izdajateljev, ki izpolnjujejo pogoje za prenos;
- na 7. seji odločitev o ustanovitvi delovne skupine za področje televizije, na podlagi prejetih odzivov na predhodni sklep;

- na 8. seji ustanovitev delovne skupine za področje televizije (razširitev na 12. seji);
- zadeva je bila obravnavana na 2. srečanju delovne skupine za področje televizije, vendar vsebinski sklepi na skupini niso bili sprejeti;
- na 16. seji sklep o sprejemu osnutka seznama (poslan zainteresiranim stranem v pregled).

Javni razpisi (pobude, predlogi za podelitev/dodelitev, soglasja/mnenja k predlogom pogojev in meril):

- Obravnava poročila komisije o oceni ponudb za razpis za štiri digitalne TV pravice za območje Slovenije (2. in 3. seja) – predlog za izbiro
- Soglasje k pogojem in merilom za razpis za digitalne TV pravice za neprostodostopne programe (6. seja)
- Pobuda na AKOS za izvedbo javnega razpisa na lokaciji Plešivec (6. seja)
- Soglasje k pogojem in merilom za razpis za podelitev petih digitalnih RA pravic (8. seja)
- Javni razpis za FM frekvence za lokalne radijske programe (od 2. seje dalje usklajevanja, na 10. seji pozitivno predhodno mnenje)
- Obravnava poročila komisije o pregledu in oceni ponudb za javni razpis za podelitev petih digitalnih RA pravic (11. seja) – predlog za podelitev pravic
- Pobuda na AKOS za izvedbo novih javnih razpisov za nova omrežja DAB+ in spremljajočih aktivnosti (11. seja)
- Obravnava poročila komisije o pregledu in oceni ponudb za razpis za digitalne TV pravice za neprostodostopne programe (13. seja) – predlog za podelitev 22 pravic
- Pojasnilo za Varuha človekovih pravic v zvezi z izvajanjem postopkov javnih razpisov za FM frekvence (v zvezi s pobudo Radia Ognjišče – pred 14. sejo)
- Pobuda na AKOS za izvedbo razpisa za TV digitalne pravice na območju med Koprom in Sečovljami (14. seja)
- Soglasje k pogojem in merilom za razpis za podelitev petih digitalnih TV pravic na območju med Koprom in Sečovljami (15. seja)
- Obravnava poročila komisije o pregledu in oceni ponudb na FM javni razpis za lokalne radijske postaje (17. seja) – predlog za podelitev dveh frekvenc ter poziv k ponovitvi razpisa za nepodeljene frekvence oziroma izvedbi novih razpisov

Predhodna mnenja k podelitvam oziroma odvzemom statusov programov posebnega pomena:

- Info TV (pozitivno mnenje k dodelitvi nepridobitnega, 10. seja, od 9. seje preložitve)
- Čarli TV (pozitivno mnenje k odvzemu nepridobitnega, 11. seja)
- Radio 94 (pozitivno mnenje k dodelitvi lokalnega, 12. seja)
- Radio Sraka (pozitivno mnenje k dodelitvi lokalnega, 13. seja)

Predhodna mnenja k prenosom dovoljenj za izvajanje televizijske ali radijske dejavnosti (pozitivno, če ni drugače navedeno):

- Radio 1 Gorenjska (3. seja)
- Pop Radio/Balkan ekspres/Radio Center Primorska/ Radio Center Dolenjska/Radio Center Zasavje (3. seja)
- RTS (3. seja)
- SPONKA GOLD (8. seja, negativno mnenje zaradi odprtih obveznosti do AKOS)

Predhodna mnenja k izdajam novih dovoljenj za izvajanje televizijske ali radijske dejavnosti (vsa pozitivna):

- Planet TV 2 (2. seja)
- Ljubljana TV (3. seja)
- Tržič TV (3. seja)
- Planet Plus (4. seja)
- MOJKANAL (4. seja)
- Radio S (10. seja)
- Radio 3 (10. seja)
- Megameh TV (10. seja, ponovna odločitev na 11. seji)
- TV4 (12. seja)
- Bled TV (14. seja, ponovna odločitev na 15. seji)

Predhodna mnenja k vlogam za pridobitev deležev v izdajateljih radijskih ali televizijskih programov (pozitivno, če ni drugače navedeno):

- Radio Krka Novo mesto d.o.o. (od 4. seje, na 5. seji negativno mnenje ter poziv k predhodni rešitvi zadeve Media24 – gl. rubriko pobude in vprašanja, na 10. seji začetek ponovne obravnave ter izdaja negativnega mnenja na 12. seji)
- Antenna TV SL d.o.o. (5. seja)
- RADIO PRO 1 d.o.o. (5. seja)
- Radio Belvi d.o.o. (7. seja)
- Televizija Slovenj Gradec (7. seja)
- B.&B. Belna d.o.o. (14. seja)

Predhodna mnenja k podelitvi FM frekvenc RTV SLO:

- Kranjska Gora 106,8 MHz za Radio SI (7. seja) - pozitivno